

دانشگاه علامه طباطبایی

دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته تکنولوژی آموزشی

عنوان:

تحلیل و ارزشیابی محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی در دانشکده مجازی علوم و

حدیث شهرری براساس مؤلفه های استاندارد اسکورم

استاد راهنما:

دکتر محمدرضا نیلی

استاد مشاور:

دکتر زارعی زوارکی

داور:

دکتر رشیدی

پژوهشگر:

اعظم اکبری بیاتانی

پاییز ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیر و تشکر

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

از استاد با کمالات و شایسته جناب آقای دکتر محمدرضا نیلی که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ نمودند و زحمت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفتند.

از استاد صبور و با تقوا، جناب آقای دکتر اسماعیل زارعی زوارکی که زحمت مشاوره این پایان نامه را در حالی متقبل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی رسید.

و از استاد فرزانه و دلسوز جناب آقای دکتر حسن رشیدی که زحمت داوری این پایان نامه را متقبل شدند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

و از مسئولان دانشکده مجازی علوم و حدیث آقای خرمشاد، بروجردی و خانم قاسمی که در دسترسی به محتوا و به پایان رسانیدن این پایان نامه بنده را یاری نمودند تشکر می کنم.

باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را سپاس گوید.

تقدیم

تقدیم به پدرم

به او که نمی دانم از بزرگی اش بگویم یا مردانگی سخاوت، سکوت، مهربانی و.....

پدرم راه تمام زندگیت

پدرم دلخوشی همیشگیست

تقدیم به مادرم

سنگ صبوری که الفبای زندگی به من آموخت.

تقدیم به خواهرم

که وجودش شادی بخش و صفایش مایه آرامش من است.

تقدیم به برادرانم

به خاطر محبت و دلگرمیشان

چکیده

پژوهش حاضر به تحلیل و ارزشیابی محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی در دانشکده مجازی علوم و حدیث شهر ری براساس مؤلفه های استاندارد اسکورم می پردازد. سوال کلی تحقیق عبارت از: تا چه میزان مؤلفه های استاندارد اسکورم در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟

براین اساس تمام مؤلفه های استاندارد اسکورم شامل: دسترس پذیری، تعامل، طراحی آموزشی، سازماندهی محتوا، سیستم مدیریت یادگیری، بازخورد، چندرسانه ای و متادیتا بودند. جامعه آماری این پژوهش کلیه محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی ایران در دانشکده مجازی علوم و حدیث شهر ری بود روش نمونه گیری، نمونه گیری تصادفی می باشد به این صورت که از بین کلیه کلیه محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی ایران که شامل شانزده جلسه بود هفت جلسه به صورت تصادفی انتخاب گردید. براساس چک لیست محقق ساخته با استفاده از روش تحقیق توصیفی و تحلیل محتوا مورد بررسی قرار گرفتند. روایی این چک لیست با استفاده از نظر متخصصین و اساتید راهنما و مشاور تأیید گردید و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰.۹۱٪ به دست آمد. در تجزیه و تحلیل نهایی که از آمار توصیفی کمک گرفته شد. میانگین سوال کلی تحقیق ۳/۴۷ به دست آمد که در دامنه نسبتاً مطلوب قرار می گیرد. بر این اساس می توان نتیجه گرفت که محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی ایران براساس مؤلفه های استاندارد اسکورم در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

کلیدواژه ها: یادگیری الکترونیکی، دانشگاه مجازی، استاندارد، استانداردهای آموزش الکترونیکی، اسکورم، متادیتا

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول: کلیات پژوهش
۲.....	مقدمه
۳.....	بیان مسئله
۵.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۶.....	اهداف پژوهش
۷.....	سوالات پژوهش
۸.....	تعریف واژگان و اصطلاحات پژوهش
۱۰.....	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۱۱.....	مقدمه
۱۱.....	آموزش از راه دور
۱۳.....	تاریخچه آموزش از راه دور در جهان
۱۵.....	تاریخچه آموزش از راه دور در ایران
۱۷.....	نسل‌های آموزش از راه دور
۱۷.....	نسل اول
۱۷.....	نسل دوم
۱۸.....	نسل سوم
۱۹.....	نسل چهارم
۱۹.....	نسل پنجم
۲۰.....	آموزش الکترونیکی
۲۱.....	تعاریف آموزش الکترونیکی
۲۲.....	هدف آموزش الکترونیکی

۲۲	تاریخچه آموزش الکترونیکی
۲۳	تاریخچه آموزش الکترونیکی در جهان
۲۳	موج اول آموزش الکترونیکی (۱۹۹۹-۱۹۹۴)
۲۳	موج دوم آموزش الکترونیکی (۲۰۰۵-۲۰۰۰)
۲۳	تاریخچه آموزش الکترونیکی در ایران
۲۴	انواع یادگیری الکترونیکی
۲۴	۱. آموزش مبتنی بر رایانه
۲۵	۲. آموزش مبتنی بر وب یا اینترنت
۲۶	اجزای آموزش الکترونیکی
۲۸	دانشگاه مجازی
۲۸	ضرورت‌های دانشگاه مجازی
۲۹	ویژگی های دانشگاه مجازی
۲۹	مدل دانشگاه مجازی
۳۰	مرکز آموزش الکترونیکی علوم و حدیث
۳۱	استاندارد
۳۳	تاریخچه استاندارد
۳۴	اجزای استاندارد آموزش الکترونیکی
۳۶	پذیرش استاندارد از دید افراد مختلف در آموزش و فراگیری الکترونیکی
۳۸	استانداردهای آموزش الکترونیکی
۳۸	استاندارد IEEE
۳۹	استاندارد IMS
۳۹	استاندارد AICC

۴۰	استاندارد ADL
۴۰	استاندارد ARIADNE
۴۰	استاندارد SCORM
۴۱	کاربرد SCORM
۴۳	مزایای استفاده از استاندارد SCORM
۴۴	مؤلفه های استاندارد SCORM
۴۴	۱. دسترس پذیری
۴۵	۲. تعامل
۴۵	اهمیت و جایگاه تعامل در آموزش و یادگیری
۴۷	انواع تعامل در محیط آموزش الکترونیکی
۵۱	کارکردهای تعامل
۵۲	۳. سازماندهی محتوا
۵۳	محتوای آموزش الکترونیکی
۵۳	ارائه محتوا
۵۴	تهیه و طراحی محتوای الکترونیکی
۵۵	نکات مهم در تهیه محتوای الکترونیکی دروس مجازی
۵۶	۴. سیستم مدیریت یادگیری الکترونیکی
۵۷	خصوصیات سیستم های مدیریت یادگیری
۵۸	ابزار LMS
۵۸	مزایای مدیریت محتوای یادگیری الکترونیکی
۵۸	سیستمهای مدیریت محتوای آموزش الکترونیکی
۶۰	۵. بازخورد
۶۱	نقش بازخورد در یادگیری
۶۱	بازخورد از طریق ایمیل
۶۲	۶. طراحی
۶۲	طراحی آموزشی

۶۲	عناصر طراحی در محیط آموزش الکترونیکی
۶۵	۷. چندرسانه ای
۶۷	امتیاز چندرسانه ای ها برای آموزش
۶۷	چندرسانه ای و یادگیری
۶۷	۸. ابرداده
۶۷	تعریف ابرداده
۶۹	دلایل نیاز به ابرداده
۶۹	تحلیل محتوا
۶۹	تعاریف تحلیل محتوا
۷۰	انواع تحلیل محتوا
۷۱	خصوصیات و ویژگی های تجزیه و تحلیل محتوا
۷۲	مراحل تحلیل محتوا
۷۳	ارزشیابی
۷۴	کارکردهای عمده ارزشیابی
۷۵	پیشینه پژوهش
۷۵	الف) داخلی
۷۸	ب) خارجی
۸۱	فصل سوم: روش تحقیق
۸۲	روش تحقیق
۸۲	جامعه آماری
۸۲	نمونه آماری و حجم نمونه:
۸۲	روایی
۸۳	پایایی
۸۳	ابزار جمع آوری داده ها

۸۶	روش جمع آوری داده ها و اطلاعات
۸۶	نحوه نمره گذاری
۸۷	چگونگی محاسبه میانگین
۸۷	روش تجزیه و تحلیل داده ها
۸۸	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
۸۹	مقدمه
۹۰	معرفی ساختار درس انقلاب اسلامی ایران
۹۳	تحلیل محتوا با استفاده از چک لیست
۱۰۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۱۰	خلاصه تحقیق
۱۱۱	بحث و نتیجه گیری براساس یافته های توصیفی تحقیق
۱۱۱	سوالات کلی تحقیق
۱۱۲	سوالات جزئی تحقیق
۱۱۸	پیشنهادات:
۱۱۸	پیشنهادات کاربردی
۱۱۹	پیشنهادات پژوهشی
۱۱۹	محدودیت‌های پژوهش
۱۲۱	منابع
۱۲۹	پیوست

فهرست جداول

۹۱	جدول شماره ۱-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه دسترس پذیری
----	--

- جدول شماره ۲-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه دسترس پذیری برای جلسات ۹۱
- جدول شماره ۳-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه تعامل ۹۳
- جدول شماره ۴-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه تعامل برای جلسات ۹۳
- جدول شماره ۵-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه طراحی آموزشی ۹۵
- جدول شماره ۶-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه طراحی آموزشی برای جلسات ۹۵
- جدول شماره ۷-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه سازماندهی محتوا ۹۷
- جدول شماره ۸-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه سازماندهی محتوا برای جلسات ۹۷
- جدول شماره ۹-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه سیستم مدیریت یادگیری ۹۹
- جدول شماره ۱۰-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه سیستم مدیریت یادگیری برای جلسات ۹۹
- جدول شماره ۱۱-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه بازخورد ۱۰۱
- جدول شماره ۱۲-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه بازخورد برای جلسات ۱۰۱
- جدول شماره ۱۳-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه چند رسانه ای ۱۰۳
- جدول شماره ۱۴-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه چند رسانه ای برای جلسات ۱۰۳
- جدول شماره ۱۵-۴، شاخص های توصیفی مربوط به مؤلفه متادیتا ۱۰۵
- جدول شماره ۱۶-۴، میانگین محاسبه شده مؤلفه متادیتا برای جلسات ۱۰۵
- جدول شماره ۱۷-۴، میانگین محاسبه شده برای مؤلفه های استاندارد اسکورم ۱۰۷

فهرست نمودارها

- نمودار شماره ۱-۴، میانگین بدست آمده برای مؤلفه دسترس پذیری در هر جلسه ۹۲
- نمودار شماره ۲-۴، میانگین بدست آمده برای مؤلفه تعامل در هر جلسه ۹۴
- نمودار شماره ۳-۴، میانگین بدست آمده برای مؤلفه طراحی آموزشی برای هر جلسه ۹۶
- نمودار شماره ۴-۴، میانگین بدست آمده برای مؤلفه سازماندهی محتوا برای هر جلسه ۹۸
- نمودار شماره ۵-۴، میانگین بدست آمده برای مؤلفه سیستم مدیریت یادگیری برای هر جلسه ۱۰۰

- نمودار شماره ۴-۶، میانگین بدست آمده برای مؤلفه بازخورد برای هر جلسه.....۱۰۲
- نمودار شماره ۴-۷، میانگین بدست آمده برای مؤلفه چندرسانه ای برای هر جلسه.....۱۰۴
- نمودار شماره ۴-۸، میانگین بدست آمده برای مؤلفه متادیتا برای هر جلسه.....۱۰۶
- نمودار شماره ۴-۹، میانگین بدست آمده برای مؤلفه های استاندارد اسکورم.....۱۰۸

فهرست شکلها

- شکل شماره ۲-۱، مدل دانشگاه مجازی و اجزای تشکیل دهنده آن.....۳۰
- شکل شماره ۲-۲: انواع تعامل در آموزش الکترونیکی.....۴۹

فصل اول:

کلیات پژوهش

در دهه های اخیر رویکرد سنتی یادگیری با ظهور تکنولوژی های جدید نظیر چندرسانه ای ها و ارتباط از راه دور دستخوش تغییرات اساسی شده است. علی رغم افزایش قابل توجه در کاربرد تکنولوژی های جدید در نظام های آموزشی، هنوز چالش های جدی فراروی معلمان و طراحان آموزشی است (گریسون و اندرسون، ترجمه زارعی زوارکی و صفایی موحد، ۱۳۸۴).

ظهور شبکه های ارتباطی گسترده از قبیل اینترنت، در کنار ابزار و امکانات آموزشی پیشرفته، باعث تحول در روشهای آموزشی شده و این امکان را فراهم کرده است تا بتوان طیف وسیعی از جویندگان علم را در نقاط مختلف و از فواصل دور و نزدیک تحت پوشش شبکه آموزشی درآورد و با روشهایی متفاوت از انواع سنتی، بدون نیاز به شرکت در کلاسهای حضوری، آموزشهای علمی و تخصصی را به مرحله اجرا در آورد (گالوشا^۱، ۱۹۹۷).
به بیانی ساده می توان آموزش الکترونیکی^۲ را استفاده نظام مند از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و یادگیری دانست. آموزش الکترونیکی مفهومی است که بیانگر به کارگیری فناوری های اطلاعاتی و ارتباطاتی مانند اینترنت و نظام های چندرسانه ای به مثابه ابزارهایی برای بهبود کیفیت یادگیری از طریق عرضه تسهیلاتی برای دسترسی آسان به منابع و ساز و کارهایی چون تعامل و همکاری از راه دور است. در این صورت با بهره گیری از فناوری ها و رسانه های دیجیتالی برای عرضه و حمایت و بهینه سازی آموزش و یادگیری سنجش و ارزشیابی محیط الکترونیکی پدید می آید که از محیط های یادگیری سنتی متمایز است (نایدو، ۲۰۰۳، به نقل از رضوی، ۱۳۸۶).

از عوامل مهم و زیربنایی در آموزش الکترونیکی، تعریف و استخراج استانداردهای آموزش الکترونیکی است. این استانداردها در واقع مجموعه ای یکپارچه از قوانین هستند که باعث می شوند زیربنای آموزش در همه جا به صورت یکپارچه عمل کند. قوانین برای دوره های آموزش، آموزش الکترونیکی و سیستم های مدیریت آموزش، زبان مشترکی فراهم می کند تا در صورت لزوم، اطلاعات را با یکدیگر به اشتراک بگذارند و همچنین به سیستم های آموزش الکترونیکی متفاوت اجازه می دهند که به صورت یکپارچه عمل کنند (جابری اقدم، ۱۳۸۴، ص ۲۰۳). به طور خلاصه فوایدی که آموزش الکترونیکی استاندارد به نسبت به آموزش غیر استاندارد دارد به شرح

^۱ -galusha
^۲ - elearning

زیر میباشد: آزادی در انتخاب، صرفه جویی در هزینه، دوره های قابل اشتراک، دوره های غنی از منابع، محتوای قابل استفاده مجدد و قابل شناسایی (فالون و براون، ۲۰۰۳).

یکی از مهم ترین اجزای استانداردهای آموزش الکترونیکی استانداردهای مربوط به ابر داده های آموزشی است. ابر داده ها در واقع اطلاعات توصیفی سایر داده ها از جمله محتویات آموزشی هستند. عمده ترین اهداف استانداردهای ابر داده ها "سهولت جستجو، ارزیابی، بدست آوردن و استفاده از اشیاء آموزشی" امکان به اشتراک گذاری و تبادل اشیاء آموزشی میان سیستمهای مختلف آموزشی و یادگیری الکترونیکی امکان خودکار کردن فرآیند تشکیل و ارائه مطالب آموزش مورد نیاز هر یک از یادگیرندگان توسط عاملان نرم افزاری و استانداردهای بیان و توصیف منابع آموزشی است. در این قسمت اسکورم مدل نسبتاً خوبی از قالب های ابر داده مورد نیاز در سیستمهای آموزش الکترونیکی ارائه می دهد. مشخصات اسکورم از انجمن استانداردهای آموزش الکترونیکی ARIDNE و IMS, IEEE دریافت و ایده برداری شده است (پارکر ۲۰۰۴، به نقل از علی آبادی و مومنی راد ۱۳۸۹).

با توجه به اینکه آموزش مجازی و به تبع آن دانشگاههای مجازی در دهه های اخیر توسعه چشمگیری پیدا کرده اند و بیشتر دانشکده ها در کنار آموزش سنتی اقدام به برگزاری دوره های آموزش مجازی کرده اند. محتوای این دوره ها که براساس یکسری استانداردها تولید می شود نیازمند تحلیل و بررسی می باشد از این رو پژوهش حاضر به بررسی و تحلیل محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی براساس مؤلفه های استاندارد اسکورم (شامل: دسترس پذیری، تعامل، سازماندهی محتوا، سیستم مدیریت یادگیری، بازخورد، طراحی آموزشی، چندرسانه ای، متادیتا) پرداخته شد. تا نقاط ضعف و قوت مشخص شود و روبه بهتر شدن گام بردارد.

بیان مسئله

استانداردها گروهی از تعاریف تخصصی و راهنمایی های لازم در یک مورد بخصوص می باشند استانداردهای عملاً ابزار طراح، سازنده و استفاده کننده هر چیزی می باشد. استاندارد می تواند چند پاراگراف باشد یا حتی چند صد ها برگ که توسط متخصصین نوشته می شود. هدف استاندارد ارتقاء ایمنی، کیفیت و دوام تولید است. استانداردها در اصل زبان مشترک بین سازندگان و طراحان و استفاده کنندگان می باشند که بسیاری از امور را آسان می نمایند (دان^۱، ۲۰۰۳)

^۱ -Don

هرچند دهه ای از گسترش نظام آموزشی نمی گذرد به سرعت در بسیاری از موسسات و سازمان ها ردپای از آن دیده می شود که سعی در بکارگیری قابلیت های این نوع آموزش دارند. مهمترین مساله ای که استفاده کنندگان از این نوع آموزش با آن درگیر هستند، هزینه و فایده و به طور خلاصه کارایی این نوع آموزش است. مدیران، دانشجویان، صاحبان صنایع، کارآموزان، تولیدکنندگان محتوی، طراحان و افراد بسیار دیگری هر کدام به نحوی با این مسئله روبه رو هستند. مهم ترین راه حل برای تضمین کیفیت و کارایی این نوع آموزش، به کارگیری استانداردهای آموزش الکترونیکی در مراحل مختلف این نوع آموزش است. استفاده از این استانداردها باعث جلب اعتماد مشتریان و سرویس گیرندگان، رضایت صاحبان صنایع، امکان قابلیت استفاده مجدد از محتوای تولیدی، عدم انحصاری شدن محصولات، امکان طراحی اشتراکی منابع و مطالب و مواردی از این قبیل می شود (علی آبادی و مومنی، ۱۳۸۹).

SCORM (Sharable Content Object Reference Model) یک استاندارد تکنیکی و فنی است که توسط ADL ایجاد و توسعه داده شد. اسکورم یک مدل مرجع است که براساس مفاهیم شی گرایبی روند پروژه های بزرگ و کم هزینه تولید نرم افزارهای آموزشی را سرعت بخشید و نیز بازار چنین محصولاتی را با هدف برآورده کردن نیازهای تعلیمی و آموزشی نظامی در آینده تشویق و ترغیب کرد (حیدری، ۱۳۸۳).

براساس اظهارات بارون^۱ (۲۰۰۰) اسکورم برای دولت ها، شرکتهای بزرگ و دانشگاهها یی مناسب است که می خواهند حرکت فراگیر و قابل بسط به سایر دانشگاهها و سازمانها در زمینه محتوای آموزشی انجام دهند.

در ایران در چند سال اخیر بعضی از موسسات آموزش عالی و دانشگاهها فعالیت هایی جهت برگزاری دوره های آموزش مجازی انجام داده اند و حتی بعضی از آنها در طی چند سال گذشته دوره هایی را برگزار کرده اند که یکی از این موسسات آموزش مجازی دانشگاه علوم و حدیث شهر ری می باشد که اولین دوره آموزشی خود را در شبکه جهانی اینترنت از سال ۱۳۸۳ آغاز کرده است. همانطور که میدانیم و تحقیقات نشان داده است، محتوای آموزشی و یادگیری الکترونیکی (مجازی) براساس یک سری استاندارد تهیه می شود یکی از این استانداردها اسکورم می باشد. از این رو پژوهش حاضر درصدد آن است که محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشگاه علوم و حدیث تحلیل و ارزشیابی می شود تا ضمن تعیین وضعیت فعلی محتوای درس مذکور براساس مؤلفه های این استاندارد، در رفع و اصلاح محتوای آموزشی ارائه شده از طرف دانشگاه گامی برداشته شود و راهکارهایی را برای ارتقاء آن ارائه گردد.

^۱ - Barron

اهمیت و ضرورت پژوهش

در عصر حاضر آموزش به عنوان حقوق اولیه انسان شناخته شده است و برای توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی نیازمند توسعه و آموزش علمی هستیم، از سویی دیگر محدودیت های نظام آموزش عالی کشورمان و افزایش تقاضای آموزش عالی و اقبال عمومی به آن باعث شده است که سالانه حدود ۱/۵ میلیون فرد داوطلب آموزش عالی باشند، در صورتی که نظام آموزش عالی کشورمان توانایی جذب بیش یک چهارم آنرا ندارد و اگر راههای جدیدی برای افزایش دسترسی به آموزش عالی فراروی متقاضیان ورود به آموزش عالی قرار نگیرد سایر افراد باید از حقوق اولیه خود یعنی آموزش چشم پبوشند. جالب اینکه به دلیل ساختار جمعیتی کشورمان و عوامل متعدد دیگر در در سالهای بعد نیز این موج افزایش تقاضا فزونی می یابد. در چنین شرایطی با توجه به افزایش تقاضا برای آموزش عالی و پذیرش این مسئله که آموزش علاوه بر اینکه حقوق اولیه اجتماعی هر فرد است، پیشنیاز توسعه پایدار نیز میباشد بایستی به دنبال راهکارهایی به منظور گسترش و تنوع بخشیدن به نظام آموزشی کشورمان باشیم. یکی از این راهکارها توسعه نظام آموزش از راه دور میباشد(عوض زاده، ۱۳۸۵).

همانطور که میدانیم در کشور ما مانند خیلی از کشورها آموزش مبتنی بر وب(آموزش مجازی)گسترش یافته است به طوری که در بعضی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی و خصوصی در جهت برگزاری چنین دوره هایی فعالیتهایی انجام داده اند. از آنجا که یکی از پر اهمیت ترین مباحث در آموزش الکترونیکی توجه به ساختار و کیفیت محتوای های آموزشی است و درواقع به عنوان یکی از بحث برانگیزترین چالشهای پیش رو، در مراکز ارائه دهنده آموزش الکترونیکی مطرح است. در آموزش الکترونیکی جهت فراهم کردن محیطی جذاب و ترغیب کننده برای یادگیری باید بتوان قالبها و استانداردهایی معلوم کرد که این مسیر هدفمند را مشخص و روشن کند و در طول این مسیر به عنوان یک راهنما به آموزش دهنده و آموزش گیرنده ها کمک شود(حیدری، ۱۳۸۲). این استانداردها در زمینه سازماندهی دوره آموزشی، ارائه و ارزیابی دروس، کیفیت و چگونگی دسترسی به آن مطرح می شود. یکی از استانداردهای موجود در این زمینه استاندارد scorm است که توسط ADL ایجاد و توسعه داده شده است(مهدی پورعطایی، ۱۳۸۵).

مزایای استفاده از اسکورم عبارتند از:

➤ محتوای الکترونیکی خود را بارها و بارها استفاده کنید.

➤ استفاده از SCO ها ایجاد تعامل بین سیستمهای موجود و آتی را آسان تر می کند، از سرمایه های زیرساختی محافظت می نماید و هزینه ها را پایین می آورد.

➤ محتوا را می توان از اکثر منابع در دسترس و با حداکثر مجوز استفاده، خریداری نمود، بدون اینکه خریدار وابسته به یک تولید کننده خاص محتوا یا ابزار خاص تألیف باشد.

➤ استاندارد اسکورم صرفه نظر از اینکه از کجا آمده است، حداقل ملزومات را برای ایجاد ابر داده هایی که ساخت یک کاتالوگ محتوا را امکانپذیر می کند، ذکر می کند (رانگوی^۱ ۲۰۰۷).

تحقیقات نشان می دهد که اگر محتوای الکترونیکی دروس مجازی براساس استاندارد و اصول تهیه شوند می توانند به عنوان یک ماده آموزشی تأثیر گذار، نیازهای فراگیران را تأمین کند از طرف دیگر چون استفاده کنندگان نهایی این محتوا دانشجویان می باشد تحلیل و ارزشیابی این محتوا ضروری به نظر می رسد. در این تحقیق درصدد این هستیم که محتوای درس انقلاب اسلامی را براساس مؤلفه های استاندارد اسکورم تحلیل و ارزشیابی کنیم. محتوای این درس را به این دلیل که یکی از رخدادهای مهم ایران، انقلاب اسلامی می باشد و از جنبه های گوناگون (سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی) زندگی ما را تحت تأثیر قرار داده است و مورخان اهمیت این رویداد در کشورمان را از همه ابعاد مورد بررسی قرار دادند و خلاصه اینکه پاسداری از ارزش ها و هنجارها و منافع انقلاب را یکی از ضروریات مهم می دانند. انتخاب کرده ایم، تا بررسی شود محتوای درس انقلاب اسلامی تا چه اندازه با مؤلفه های این استاندارد همخوانی دارد.

اهداف کلی پژوهش:

تحلیل و ارزشیابی محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشگده مجازی علوم و حدیث براساس مؤلفه های استاندارد اسکورم .

اهداف جزئی پژوهش:

۱. بررسی میزان رعایت مؤلفه دسترس پذیری در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.
۲. بررسی میزان رعایت مؤلفه تعامل در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.
۳. بررسی میزان رعایت مؤلفه طراحی آموزشی در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.
۴. بررسی میزان رعایت مؤلفه سازماندهی محتوا در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.

^۱ - Ronghui

۵. بررسی میزان رعایت مؤلفه سیستم مدیریت یادگیری در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.
۶. بررسی میزان رعایت مؤلفه بازخورد در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.
۷. بررسی میزان رعایت مؤلفه چند رسانه ای در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.
۸. بررسی میزان رعایت مؤلفه متادیتا در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی.

سوال کلی پژوهش:

تا چه میزان مؤلفه های استاندارد اسکورم در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟

سوالات جزئی پژوهش:

۱. آیا مؤلفه دسترس پذیری در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟
۲. آیا مؤلفه تعامل در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟
۳. آیا مؤلفه طراحی آموزشی در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟
۴. آیا مؤلفه سازماندهی محتوا در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟
۵. آیا مؤلفه سیستم مدیریت یادگیری در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟
۶. آیا مؤلفه بازخورد در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده ؟
۷. آیا مؤلفه چندرسانه ای در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده است؟
۸. آیا مؤلفه متادیتا در محتوای الکترونیکی درس انقلاب اسلامی دانشکده مجازی علوم و حدیث رعایت شده ؟

تعاریف واژگان و اصطلاحات پژوهش

تعاریف نظری متغیرها:

محتوا: عبارت است از مجموعه ای از مفاهیم، اصول، مهارتها، گرایشهایی که از سوی برنامه ریزان انتخاب و سازماندهی می شود و در عین حال آگاهی حاصل از فعالیتهای یاددهی و یادگیری معلم و شاگرد را نیز در بر دارد (ملکی، ۱۳۸۳، ص ۶۴).

تحلیل محتوا: به هر روشی اطلاق می شود که به صورت منظم و عینی به منظور تعیین ویژگی های پیام بکار برده می شود در این روش پیام ها و اطلاعات به صورت منظم کدگذاری و به نحوی طبقه بندی می شوند که پژوهشگر بتواند به صورت کمی تجزیه و تحلیل کند. این روش برای هر شکلی از ارتباطات انسانی_ از اشارات تا کتاب های درسی و از تخته اعلانات تا پیام های تجاری تلویزیون_ بکار برده می شود (دلاور، ۱۳۸۸، ص ۲۷۵).

محتوای الکترونیکی: محتوای الکترونیکی جهت برگزاری یک دوره آموزشی، ارائه مجموعه عناوین آموزشی تعریف شده ای است که هر یک از آنها در قالب صفحات وب سازماندهی شده است که اجزای آموزشی با فرمت های گوناگون و با چیدمانی مبتنی بر اصول انتقال مفاهیم در آن آرایش یافته است. در ضمن محتوای الکترونیکی همان محتوای دیجیتالی است ولی محتوای الکترونیکی الزام دیجیتالی و بر مبنای ۰ و ۱ نیست و می تواند در قالب دیگر مانند فیلم و کاست باشد اما محتوای دیجیتالی حتی اگر در فضای وب و اینترنت قرار نگیرد و به اطلاعات ۰ و ۱ تبدیل شده باشد. در قالب یک سی دی نیز که باشد محتوای دیجیتالی می باشد (حسینی نسب، ۱۳۸۷)

آموزش الکترونیکی: به آموزشی گفته می شود که در محیط شبکه به وقوع می پیوندد، در این آموزش کلیه فعالیتهای تدریس و یادگیری به کمک ابزارهای الکترونیکی در محیط شبکه انجام می شود. به عبارت دیگر آموزش الکترونیکی عبارت است از سازماندهی اطلاعات به منظور تسهیل یادگیری در محیط شبکه (زارعی زوارکی، ۱۳۸۷)

ارزشیابی: اصطلاح ارزشیابی به طور ساده به تعیین ارزش برای هر چیزی یا داوری ارزشی کردن گفته می شود با این حال، تعریف جامعتری از ارزشیابی به شرح زیر میتوان به دست داد: ارزشیابی یک فرآیند نظام دار برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می شود که آیا هدف های مورد نظر تحقق یافته اند یا در حال تحقق